

7. august 2013

Ilisimatitsissut

APNN

Namminersorlutik Oqartussat

**Pillugu: § 37-apeqqut Qeqqata Kommuniani tuttu qaammataasamiit
nakkutigineqarsinnaasunik ujamiusanik nalunaaqutsersorneqarsinnaanerannut
tunngasoq**

Alcoap Maniitsumi aluminiumimik aatsitsiviliornissaata siunnersuutigineqarneranut atatillugu avatangiisinut tunngasut peqqissaartumik nalilersuiffigineqarput, sumiiffiullu uumassusilinnik peqassusianut tunngasut allaaserineqarlutik. Tassungalu atatillugu aamma ilisimaneqanngitsut suussusersiorneqarlutik.

Ilisimasatsinni amigaataasut ilagaat tuttu Nuup Maniitsullu Sermiata akornanni ingerlaartarneraannut tunngasut.

Taamaattumik sumiiffimmi tuttu arnavissat 40-it qaammataasakku nakkutigineqarsinnaasunik ujamiusalersorneqarnissaat pilersaaruserneqarpoq (takuuk takussutissiaq 1 qupperneq tullermi). Tamatumani tuttu ingerlaartarnerisa ukiuni marlunni malittarinissaat siunertarineqarluni. Suliaq Alcoamit Namminersorlutillu Oqartussanit akilerneqarpoq. Suliaq Pinngortitaleriffiup Danmarks Miljøundersøgelse (ullumikkut Danmarks Center for Miljø og Energi, DCE) Sisimiuni piniarnermik nakkutilliisut suleqatigalugit ingerlappaat.

Ujamiusat 2008-imi majimi ikkussuunneqarput. Ujamiusat aaqjissuunneqarsimapput sivikinnerpaamik ukiuni marlunni nalunaaquttat akunnerisa marlungorneri pingasunngorneriluunniit tamaasa sumiiffimmik nalunaarutiginnittartussanngorlugit. Tamatuma kingorna ujamiusat namminneerlutik katattussaapput.

Ujamiusat aallakaatitsisinnaassusiat aserujaassusiallu assigiinngiiaalaarput. Ujamiusat ikkunneqarneriniit qaammatit marlungajanngorneriniilli ukiut marlungajaat tikillugit nalunaarutinik tigooraanikuuvugut. Sumiiffimmik nalunaarut atorneqarsinnaasoq kingulleq 2010-mi julimi tiguarput. Ullumikkut ujamiusanik aallakaatitsisuerunnikuuvoq, tuttullu ujamiusalersorneqarsimasut tamarmik tamakku katareersimassavaat.

Piniartut allalluunniit tuttu »piffissap paasissutissanik nassiussiffiusup nalerpiaani« nunami angalaarneri malinnaaffigisinnaasimangilaat. Paasissutissat NunaGis-ikkut takutinneqartartut ullunik 30-inik kingusinnerusukku takutinneqartarmata, taamaattumillu tuutut piffissap pineqartup nalerpiaani sumiinnerat takuneqarsinnaasimangilaq.

2008-mi piffissaq aavarfissaq aallartimmat ujamiusat 39-it suli ingerlapput. 2008-mi tuttuinniarnerup nalaani tuttu ujamiusalik ataaseq piarinaatsoornikkut pisarineqarpoq. Piniartup pisarinnissimasup tuttu pisarinerata kinguinnguatiqut ujamiusaq Pinngortitaleriffimmut tunniuppaa. 2008-p ingerlanerani ujamiusat qulit paasissutissanik atorsinnaasunik nassiussuiunnaarput. 2009-mi 14-it unipput, 2010-imilu sinneruttut 14-it aamma unipput. Ujamiusat 22-t sivisujaarsuarmi (ukiut 1 1/2-it tikillugit) sumiiffimmi aalajangersimasumiiginnarput, imaappoq aalariarik, imaappoq tuttu toquinnarsimangikkunik ujamiusat katassimassapput, imaluunniit tuttu aavartunit pisarineqarsimassapput. Sinnerisa qanoq pisamanerat erseqqissumik paasiuminaappoq, marlussuilli pisarineqarsimagunarluinnarput.

Alcoap 2009-imi paasisitsiniaalluni tusarniaallunilu ataatsimiititsisarnerini paasissutissat pissarsiarineqarsinaasut utaqqiisaasumik nalilersuiffigisinnarlugit ataatsimiinnerni saqqummiunneqartarsinmapput. Tamatumali kingorna paasissutissat peqqissaartumik nalilersorneqarsimapput massakkullu ilisimatuussutsikkut saqqummiussassatut piareersarneqarlutik. Paasissutissallu aamma Pinngortitaleriffimmi DCE-milu ph.d-nngorniarnermi tunngavigneqassapput. Suliniummi tassani pissutsit assigiinngitsut, soorlu aqquuserngit suliffissuilluunniit tuttu sumiiffimmik atuisunut qanoq sunniuteqarsinnaanerat nalilerniarneqarpoq.

Pinngortitaleriffik ukiuni marlunni kingullerni Akia-Maniitsumi ukiuunerani annertuumik tuttuinniarneqarsimanera pillugu nalunaarsuutinik tassunga tunngatillugu immersukkanik tigusaqarsimangilaq. Ajorluartumik nalunaarutiginnittoqartarnera ajorsiaruinnarsimavoq, taamaattumillu uagut qanoq piniartoqartigisarneranik naliliisinnaanerput ajornerulersimavoq. Oqaatigineqassarli Nuup Kangerluata avannaani snescooterit atorlugit aallaaniartoqartarsimanera, taamalu ukiunut siuliinut sanilliullugu pisaqarnerusoqartarsimanera, ilisimagatsigu.

Josephine Nymand

Forsker

Pinngortitaleriffik/Grønlands Naturinstitut

Takussutissiaq 1: Toornillit tassaapput Nuup Kangerluata Maniitsullu Sermiata akornanni sumiiffiit qaammataasakkut aallakaatitsissutitalinnik ujamiusalersuiffiumasut. Qalipaaitit assigiinngitsut marluk tassaapput ujamiusat atorneqarsimasut assigiinngitsut.

